

15 najčešćih pitanja o virusu korona

1. Šta je virus korona i kako se prenosi?

Korona virusi su velika porodica virusa, od kojih neki mogu uzrokovati bolest kod ljudi, a drugi cirkulišu među životinjama. Korona virusi su nazvani po krošnjama koje su kao krune na njihovoj površini. Korona virusi kod ljudi su prvi put identifikovani sredinom 1960-ih. Ponekad se korona virusi koji inficiraju životinje mogu izmijeniti i zaraziti ljude i postati novi korona virus, koji može izazvati infekcije kod ljudi. Tri nedavna primjera za to su SARS-CoV2, SARS-CoV i MERS-CoV.

Korona virusi kod ljudi najčešće se šire od zaražene osobe na druge putem:

- vazduha - kašljanjem i kihanjem
- bliskog ličnog kontakta - dodirivanja ili držanjem ruku
- dodirivanjem predmeta ili površine, zatim dodirivanjem usta, nosa ili očiju prije pranja ruku,
- fekalnom kontaminacijom (rijetko).

2. Šta znače oznake COVID-2019 i SARS-CoV2?

SARS-CoV2 je naziv za novi virus korona, dok je COVID-2019 naziv oboljenja izazvanog novim virusom korona.

3. Da li se virus korona može prenijeti pošiljkama?

- virusi korona ne preživljavaju dugo vremena na predmetima kao što su pisma i paketi, te poštanske pošiljke ne predstavljaju rizik za prenos virusa.

4. Koji su simptomi kod oboljelih od novog virusa korona?

Simptomi kod oboljelih od novog virusa korona su veoma slični simptomima sezonskog gripa, a to su: povišena tjelesna temperatura, grlobolja, kašalj, opšta slabost i ponekad kratak dah. Najčešće ljudski korona virusi uzrokuju blage do umjerene bolesti gornjih disajnih puteva, kao što je prehlada (curenja nosa, glavobolja, kašalj, grlobolja, povišena temperatura). Uočeno je da ljudi sa postojećim hroničnim stanjima imaju povećanu osjetljivost na teže oblike bolesti. Kod starijih ljudi postoji veća osjetljivost za teži oblik bolesti, ali još uvijek smo u vrlo ranoj fazi

razumijevanja ove bolesti. Postojeće hronične bolesti kao što su povišen krvni pritisak i druge kardiovaskularne bolesti, dijabetes, problemi sa jetrom i druga respiratorna oboljenja, mogu češće dovesti do teških formi.

5. Koje su mjere prevencije koje građani treba da primjenjuju?

Građanima se proporučuje primjena mjera smanjenja rizika od akutnih respiratornih infekcija tokom putovanja u ili iz zahvaćenih područja:

- izbjegavanje bliskog kontakta sa osobama koji imaju akutnu respiratornu infekciju
- često pranje ruku, posebno nakon direktnog kontakta sa bolesnim ljudima ili njihovom okolinom
- ruke prati sapunom i vodom u trajanju od najmanje 20 sekundi. Ako sapun i voda nisu dostupni, treba koristiti dezinfekciono sredstvo na bazi alkohola, nakon što se ukloni vidljiva nečistoća sa ruku
- ne jesti sirove ili nedovoljno termički obrađene namirnice životinjskog porijekla (namirnice životinjskog porijekla koristiti samo dovoljno prokuvane ili pečene)
- često provjetravati prostorije u kojima se boravi
- ljudi koji imaju simptome akutne respiratorne infekcije trebaju prilikom kašljanja i kihanja prekrivati nos i usta jednokratnim maramicama ili zatvorenim laktom te prati ruke
- ukoliko niste u mogućnosti da operete ruke, ne dodirujte oči, nos i usta.

6. Da li je korišćenje hirurških maski jedna od mjera prevencije?

Ljudi bez respiratornih simptoma, poput kašlja i kihanja, ne trebaju nositi medicinsku masku. Svjetska zdravstvena organizacija preporučuje upotrebu maski za ljude koji imaju simptome COVID-19 i za one koji brinu za osobe koje imaju simptome, poput kašlja i groznice.

7. Šta institucije Republike Srpske rade po pitanju priprema za pojavu novog virusa korona

Koordinaciono tijelo za planiranje, sprovođenje i praćenje aktivnosti vezanih za pojavu COVID-19, bolesti koju izaziva korona virus SARS-CoV2 u Republici Srpskoj aktivno radi na sprovođenju Akcionog plana za postupanje u slučaju pojave rizika/sumnje za širenje novog virusa korona u Republici Srpskoj.

U skladu sa Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, ministar zdravlja i socijalne zaštite u Vladi Republike Srpske donio je Naredbu o obaveznom sprovođenju mjera za reagovanje na pojavu bolesti izazvane novim virusom korona (COVID-19) u Republici Srpskoj. Ona se odnosi na zdravstvene ustanove, jedinice lokalne samouprave i aerodrom i sprovođenje

mjera za zbrinjavanje eventualnih slučajeva oboljelih od bolesti izazvane novim virusom korona, a u skladu sa instrukcijama JZU Instituta za javno zdravstvo Republike Srpske. Zdravstvene ustanove, u skladu sa svojim kapacitetima imaju obavezu da obezbijede uslove i primijene sve mjere neophodne za sprovođenje pojačanog epidemiološkog nadzora.

Institut za javno zdravstvo Republike Srpske u saradnji sa Ministarstvom zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske izdao je preporuke za postupanje s ciljem sprovođenja adekvatnih mjera nadzora nad zaraznim bolestima. Pripremljen je informativni materijal namijenjen informisanju stanovništva i putnika o pojavi korona virusa u svijetu, načinu prenosa, sa mjerama prevencije, posebno u cilju smanjenja rizika od akutnih respiratornih infekcija tokom putovanja u ili iz zahvaćenih područja.

8. Da li u Republici Srpskoj imamo mogućnost dijagnostike novog virusa korona?

Testiranje pacijenata na prisustvo novog virusa korona omogućeno je u Univerzitetskom kliničkom centru Republike Srpske, kao i Institutu za javno zdravstvo Republike Srpske.

9. Da li Univerzitetski klinički centar Republike Srpske ima izolacijske sobe i zaštitnu opremu za zbrinjavanje potencijalnih slučajeva novog virusa korona?

U slučaju da dođe do potvrde zaraze novim virusom korona pacijent se smješta, liječi i prati u Klinici za infektivne bolesti Univerzitetskog kliničkog centra Republike Srpske u posebnim sobama za izolaciju. Univerzitetski klinički centar Republike Srpske raspolaže sa potrebnim kapacitetima za inicijalni prijem pacijenata koji su potencijalno zaraženi ovim virusom.

10. Kakve se mjere preduzimaju u drugim zdravstvenim ustanovama?

Sve zdravstvene ustanove obavještene su da pojačaju zdravstveni nadzor nad svim respiratornim infekcijama i da primjenjuju sve potrebne mjere za sprečavanje i kontrolu infekcije. Zdravstvene ustanove su dobile uputstva o svim mjerama i postupcima koje trebaju preduzimati u okviru epidemiološkog nadzora i u slučaju pojave sumnje na infekciju uzrokovanom virusom korona kod osoba koja dolaze iz zemalja i područja gdje su potvrđeni oboljeli od ove bolesti.

11. Kako trebaju da postupaju putnici koji su se vratili u Republiku Srpsku iz područja koja su trenutno zahvaćena novim virusom korona?

Svi putnici koji dolaze iz područja gdje su registrovani slučajevi pojave novog virusa korona treba da se unutar 14 dana od dolaska u Republiku Srpsku telefonski jave nadležnom domu zdravlja.

12. Kako treba da postupaju putnici koji nemaju zdravstveno osiguranje u Republici Srpskoj i nemaju svog porodičnog doktora u Republici Srpskoj?

Putnici koji nemaju svog porodičnog doktora u Republici Srpskoj potrebno da se telefonom jave Institutu za javno zdravstvo Republike Srpske (051 491 649) i prate preporuke epidemiloga.

13. Šta znači da je neka osoba stavljena pod zdravstveni nadzor, šta je izolacija, a šta karantin?

Prema Zakonu o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti Republike Srpske zdravstveni nadzor označava zdravstvene preglede i epidemiološko ispitivanje lica koja su bila u kontaktu sa licem oboljelim i/ili kliconošom od zarazne bolesti ili su boravila u žarištu zarazne bolesti.

Izolacija je protivepidemijska mjera prostornog izdvajanja zaraženog lica, tokom perioda zaraznosti, na mjesto i pod takvim uslovima kojima se sprečava ili ograničava direktni, odnosno indirektni prenos uzročnika zarazne bolesti sa zaraženog lica na osjetljivo ili drugo lice.

Karantin je mjera ograničavanja kretanja zdravih lica koja su bila u kontaktu sa oboljelim od zarazne bolesti tokom perioda maksimalne inkubacije za tu bolest, računajući od dana posljednjeg kontakta sa oboljelim s ciljem da se spriječi širenje zarazne bolesti

14. Kakav je tok bolesti COVID-2019 na globalnom nivou?

U skladu sa dosadašnjim podacima, u najvećem broju slučajeva (80%) radi o blagom oboljenju, a smrtni ishodi su zabilježeni uglavnom kod osoba starije životne dobi i sa višestrukim oboljenjima.

15. Koliki je stepen oporavka od COVID-2019 trenutno u svijetu?

U skladu sa dosadašnjim podacima, procenat oporavljenih od COVID-19 u svijetu se kreće oko 92%.